

**Правові питання розвитку органічного виробництва у світлі угоди
про асоціацію між Україною та ЄС**

Уркевич В.Ю.

Законом України від 16 вересня 2014 р., № 1678-VII було ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (далі – Угода про асоціацію), з іншої сторони, вчинену у частині політичних положень (преамбула, стаття 1, розділи I, II, VII) 21 березня 2014 року в м. Брюсселі та у частині торговельно-економічних і галузевих положень (розділи III, IV, V, VI) 27 червня 2014 року в м. Брюсселі. Названа Угода набирає чинності в перший день другого місяця, що настає після дати здачі на зберігання до Генерального секретаріату Ради Європейського Союзу останньої ратифікаційної грамоти або останнього документа про затвердження Угоди, тобто 1 листопада 2014 року.

Питання розвитку сільського господарства визначені главою 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій» Угоди про асоціацію де зазначено, що сторони співробітничать з метою сприяння розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення політик та законодавства (ст. 403). Зазначене співробітництво, включає, окрім іншого, заохочення сучасного та сталого сільськогосподарського виробництва, з урахуванням необхідності захисту навколишнього середовища і тварин, зокрема поширення застосування методів органічного виробництва й використання біотехнологій, у тому числі шляхом впровадження найкращих практик у цих сферах (ст. 404). Звідси одним з актуальних завдань є розвиток в Україні органічного сільськогосподарського виробництва, у тому числі через вдосконалення правового регулювання відповідних суспільних відносин.

На даний час правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини, заходи контролю та нагляду за такою діяльністю, створення умови для забезпечення справедливої конкуренції та належного функціонування ринку органічної продукції та сировини, покращення основних показників стану здоров'я населення, збереження навколишнього природного середовища, раціонального використання ґрунтів, забезпечення раціонального використання та відтворення природних ресурсів, а також гарантування впевненості споживачів у продуктах та сировині, маркованих як органічні, регламентуються Законом України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 3 вересня 2013 р., № 425-VII.

Згідно названого Закону, виробництвом органічної продукції (сировини) визнається виробнича діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів. Іншими словами, при органічному виробництві чиниться найменший сторонній вплив на природні ресурси, що використовуються при вирощуванні сільськогосподарської продукції.

Органічне сільськогосподарське виробництво є не лише виробничою практикою, а й певним способом управління, а також укладом сільського життя. Це певна виробнича філософія, що передусім передбачає дбайливе ставлення людини до навколишнього природного середовища.

Названий Закон від 3 вересня 2013 р. регулює широке коло відносин щодо виробництва органічної сільськогосподарської продукції та сировини у різних галузях (рослинництві, тваринництві, рибній галузі й бджільництві), встановлює порядок визначення придатності земель для використання в

органічному виробництві, правила сертифікації органічного виробництва та органічної продукції та ін. Зупинимося на окремих моментах.

Так, органічне виробництво та органічна сільськогосподарська продукція підлягають сертифікації. Згідно ст. 24 названого Закону, рішення про видачу сертифіката приймається органом з оцінки відповідності виробництва органічної продукції (сировини) на підставі висновку (звіту) аудитора з сертифікації або спеціаліста названого органу. При наявності такого сертифікату виробник отримує право використання державного логотипа встановленого зразка та маркування органічної продукції (сировини) (ст. 29). Дещо інша ситуація щодо сертифікації розглядуваної продукції спостерігається в інших країнах, у тому числі в межах ЄС.

Вже тривалий час функціонує Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), що є міжнародною неурядовою організацією, що здійснює зокрема й акредитацію установ, що займаються сертифікацією органічної продукції. У 1980 році нею було розроблено «Базові стандарти IFOAM щодо органічного виробництва і переробки», що покладені в основу відповідного законодавства ЄС.

В межах ЄС було прийнято Директиву ЄС №834/2007, що визначає загальні принципи органічного виробництва, вимоги до виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та виготовлення харчових продуктів, правила маркування органічної продукції, питання інспекції (контролю) органічної продукції. При цьому систему інспекції органічної продукції в ЄС можна охарактеризувати як державно-приватну або змішану. Сутність її полягає в тому, що державні органи в країнах ЄС здійснюють акредитацію приватних сертифікаційних установ та нагляд за їх діяльністю. А безпосередньо сільськогосподарських товаровиробників органічної продукції вже сертифікують приватні сертифікаційні установи.

Навіть незважаючи на наведені відмінності, поки що приписи Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» фактично не реалізовані, оскільки не прийнято низку

підзаконних нормативно-правових актів щодо виконання його положень. Так, відсутні технічні регламенти виробництва окремих видів органічної сільськогосподарської продукції та сировини, не визначено порядок оцінки придатності земель та встановлення зон виробництва органічної продукції та сировини, не розроблено типовий план переходу на виробництво органічної продукції та ін.

Викладене переконливо свідчить про необхідність вирішення низки правових питань в сфері сільського господарства щодо розвитку органічного виробництва з метою належного виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.